

НАЦІОНАЛЬНА АСОЦІАЦІЯ
АДВОКАТІВ УКРАЇНИ

ЗВІТ

**Комітету НААУ
з питань виборчого права**

за 2023 рік

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО КОМІТЕТ

Комітет з питань виборчого права є постійно діючим дорадчим колегіальним органом, утвореним при Національній асоціації адвокатів України згідно з розпорядженням Голови Національної асоціації адвокатів України, Ради адвокатів України №58 від 31 березня 2021 року.

Метою створення Комітету є сприяння розвитку виборчого права, забезпечення ефективного захисту прав суб'єктів виборчого процесу, обмін інформацією між колегами щодо застосування законодавства, участь у законотворчій і нормотворчій роботі щодо нормативно-правових актів у сфері виборчого права, а також участь у формуванні правозастосовної практики у вказаній сфері.

Основними завданнями Комітету є:

- формування позицій адвокатської спільноти щодо актуальних питань зміни виборчого законодавства, надання пропозицій і зауважень суб'єктам законодавчої ініціативи та суб'єктам, уповноваженим приймати підзаконні акти у цій сфері;
- вивчення, аналіз та узагальнення правозастосовної практики у сфері виборів;
- проведення заходів (конференцій, круглих столів, семінарів тощо) щодо правових питань проведення виборів і реалізації виборчого права;
- формування та ведення курсів у Вищій школі адвокатури щодо правових питань у сфері застосування виборчого законодавства;
- вивчення зарубіжного досвіду роботи адвокатів у сфері виборчого права;
- налагодження міжнародної співпраці з професійними установами, предметом діяльності яких є виборче право;
- співпраця з профільними ЗВО з метою спільної участі в наукових, дослідницьких та інших програмах і проектах, спрямованих на розвиток виборчого законодавства;
- поширення правових знань серед колег і широкого кола громадян із метою популяризації правових знань у галузі виборчого права.

2. СКЛАД КОМІТЕТУ

Затверджений розпорядженням Голови Національної асоціації адвокатів України, Ради адвокатів України №204 від 26 грудня 2022 року, зі змінами відповідно до розпорядження Голови Національної асоціації адвокатів України, Ради адвокатів України №37 від 02 березня 2023 року.

Голова Комітету

Басалаєва Алла Валентинівна

призначена розпорядженням Голови Національної асоціації адвокатів України, Ради адвокатів України №58 від 31 березня 2021 року.

Заступники голови Комітету

Кістяник Володимир Іванович

Склад Ради Комітету:

Бернацька Наталія Іларіонівна

Денисенко Юрій Олександрович

Євстігнєєв Андрій Сергійович

Короленко Олександр Леонідович

Короленко Тарас Леонідович

Криган Любов Анатоліївна

Кустова Тетяна Вікторівна

Сав'як Тетяна Михайлівна

Торбєєв Микола Олександрович

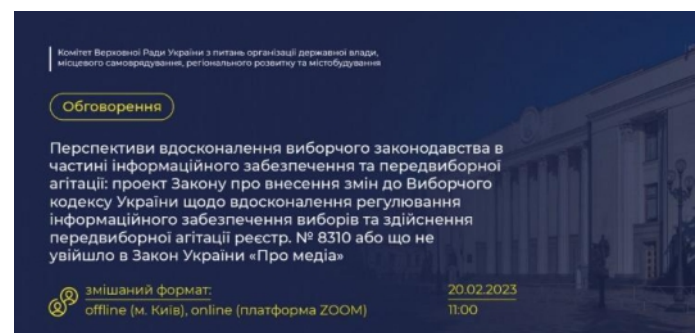
3. ПРОВЕДЕНІ ЗАСІДАННЯ КОМІТЕТУ ПРОТЯГОМ 2023 РОКУ

17 листопада було проведено засідання Комітету в онлайн форматі із використанням системи «ZOOM». Представники Комітету підбили підсумки проведеної роботи та спланували майбутні заходи. Так, на обговорення було винесено проведення найближчим часом круглого столу щодо виборів Президента в умовах воєнного стану.

4. ЗАХОДИ (КРУГЛІ СТОЛИ, КОНФЕРЕНЦІЇ, ФОРУМИ ТОЩО), УЧАСТЬ У ЯКИХ ВЗЯЛИ ЧЛЕНИ КОМІТЕТУ

20 лютого члени Комітету взяли участь в обговоренні питання щодо перспективи вдосконалення виборчого законодавства в частині інформаційного забезпечення та передвиборної агітації: проект Закону про внесення змін до Виборчого кодексу України щодо вдосконалення регулювання інформаційного забезпечення виборів і здійснення передвиборної агітації реєстр. №8310, або що не увійшло в Закон України «Про медіа». Організатор заходу - Комітет ВРУ з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування.

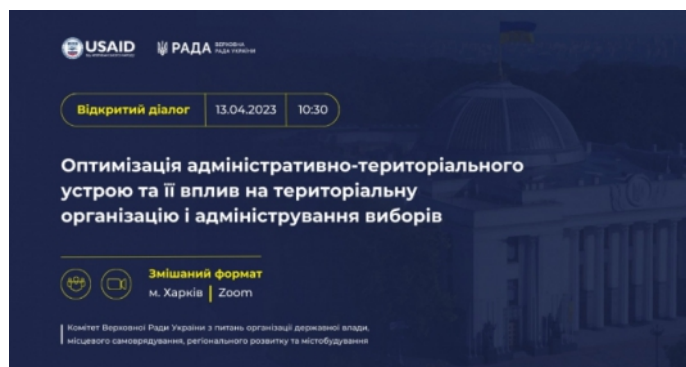
Під час заходу обговорювався зміст ключових положень і новел, які пропонуються проектом Закону про внесення змін до Виборчого кодексу України щодо вдосконалення регулювання інформаційного забезпечення виборів та здійснення передвиборної агітації з реєстр. №8310, головним з підготування та попереднього розгляду якого визначено відповідний Комітет ВРУ.

4. ЗАХОДИ (КРУГЛІ СТОЛИ, КОНФЕРЕНЦІЇ, ФОРУМИ ТОЩО), У ЯКИХ ВЗЯЛИ ЧЛЕНИ КОМІТЕТУ

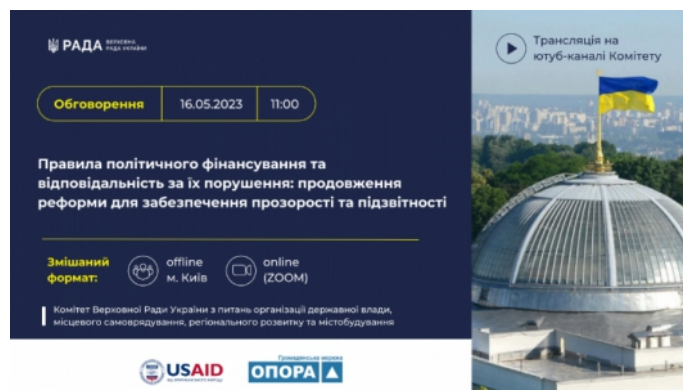
13 квітня члени ради Комітету взяли участь у відкритому діалозі на тему «Оптимізація адміністративно-територіального устрою та її вплив на територіальну організацію і адміністрування виборів». Захід був організований Комітетом Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування за сприяння та підтримки Проекту Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) «Підвищення ефективності роботи і підзвітності органів місцевого самоврядування» («ГОВЕРЛА»).

У рамках заходу обговорювалися цілі, етапи реформування та основні виклики, обумовлені військовою агресією російської федерації проти України, у сферах місцевого самоврядування, адміністративно-територіального устрою України, служби в органах місцевого самоврядування та виборчого законодавства з урахуванням особливостей Харківської області тощо.

16 травня члени Ради Комітету взяли участь в обговоренні на тему «Правила політичного фінансування та відповідальності за їх порушення: продовження реформи для забезпечення прозорості та підзвітності». Організатор заходу - Комітет з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування.

Під час обговорення було розглянуто питання порядку фінансування та звітування політичних партій і відповідальності за його порушення, надходження та використання коштів виборчих фондів, підзвітності фінансування виборчих кампаній, визначено зміст комплексних законодавчих пропозицій у частині регулювання політичних фінансів.

20 червня члени Ради Комітету взяли участь у круглому столі на тему «Забезпечення політичних прав громадян за кордоном та безпекові виклики для участі у політичному житті в повоєнний період». Захід був організований Комітетом ВРУ з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування.

Під час круглого столу учасники обговорили безпекові виклики для участі громадян у політичному житті повоєнного періоду та забезпечення політичних прав громадян, які перебувають за кордоном, насамперед можливості реалізації їхнього права голосу. Зокрема, ішлося про критерії оцінки безпекової ситуації стосовно можливості чи неможливості проведення голосування в окремих територіальних громадах.

25 вересня члени Комітету взяли участь у круглому столі на тему «На шляху до Європейського Союзу: гармонізація виборчого законодавства України з правом ЄС». Захід був організований Комітетом ВРУ з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування.

Під час заходу учасникам круглого столу представили дослідження Міжнародної фундації виборчих систем (IFES) в Україні «Законодавство ЄС про вибори і зобов'язання України». У дослідженні проаналізовано різні аспекти чинної нормативно-правової бази Європейського Союзу у сфері виборів та функціонування політичних партій, зокрема, законодавство ЄС, яке регулює проведення місцевих виборів, законодавство ЄС та держав-членів щодо виборів до Європейського Парламенту, регулювання діяльності політичних партій. Також проведено аналіз досвіду країн-членів ЄС у різних напрямках відповідної тематики.

Окрім того, з метою інформування парламентарів і представників органів влади про умови членства в Європейському Союзі у цих сферах, а також можливості спрогнозувати та спланувати майбутні зміни в галузі виборчого законодавства у дослідженні також розглянуто можливі напрями модифікації українського законодавства, які необхідно буде імплементувати при набутті Україною членства в Європейському Союзі.

24 жовтня члени Комітету взяли участь у круглому столі на тему «Голосування українських громадян в умовах викликів масштабної міграції». Захід був організований Комітетом ВРУ з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування.

Під час круглого столу обговорювались умови та механізми для їх широкої залученості до виборчого процесу, у тому числі йшлося про процедури зміни виборчої адреси та тимчасової зміни місця голосування, запровадження «активної» реєстрації виборців та інструментів «розширеного» голосування, взаємодію органів адміністрування виборів з іншими органами влади.

Окрім цього, окрема панельна дискусія була присвячена викликам протидії виборчим правопорушенням у закордонному виборчому окрузі. У рамках цієї частини обговорення учасникам було представлено дослідження, підготовлене Всеукраїнською громадською організацією «Громадянська мережа «ОПОРА» за підтримки Міжнародної фундації виборчих систем (IFES) в Україні «Взаємодія правоохоронних органів України та Республіки Польща для запобігання та протидії порушенням виборчих прав громадян України у Польщі».

24 листопада представники Комітету НААУ з питань виборчого права взяли участь у спільному заході, присвяченому головним проблемам і викликам перших післявоєнних виборів в Україні.

Проектом Ради Європи «Підтримка демократичних післявоєнних виборів в Україні», який впроваджується в рамках Плану дій Ради Європи для України «Стійкість, відновлення та відбудова» на 2023 – 2026 роки, у межах розроблення Плану заходів Дорожньої карти з доброго демократичного врядування в Україні щодо підготовки і проведення перших післявоєнних виборів в Україні відбулося експертне обговорення «Виборчі права в контексті перехідного правосуддя».

Під час заходу обговорювалися критерії та механізми персоналізованої оцінки щодо обмеження політичних прав, зокрема активного та пасивного виборчого права, тривалість часового проміжку, на який доцільно встановити обмеження, а також процедуру прийняття та оскарження рішення щодо обмеження політичних прав.

Особливої професійної дискусії викликали питання щодо можливого обмеження виборчих прав особам, які прямо чи опосередковано сприяли агресії проти України, встановлення порядку та чітких критеріїв цього, а особливо чітко встановлених меж розмежування з іншими громадянськими правами таких осіб.

Говорячи про релевантний досвід в цьому питанні, присутні посилалися на післявоєнні вибори Сербії та Хорватії. У питанні щодо обмеження пасивного виборчого права зачіпався наявний приклад останніх парламентських виборів у Молдові.

Одним із важливих аспектів як післявоєнних виборів, так і побудови сталої демократії в країні, присутніми обговорювалася необхідність швидкого та дієвого комплексного механізму щодо невідворотності покарання для воєнних злочинців.

5. ЗАХОДИ (КРУГЛІ СТОЛИ, КОНФЕРЕНЦІЇ, ФОРУМИ ТОЩО), ПРОВЕДЕНІ ЗА ІНІЦІАТИВИ КОМІТЕТУ

Для проведення виборів у поствоєнний період необхідно врегулювати законодавство, зокрема в частині функціонування виборчих дільниць, голосування за кордоном та оновлення реєстрів виборців.

Такого висновку дійшли учасники круглого столу на тему «Вибори в умовах воєнного стану: можливість/неможливість проведення. Виклики поствоєнних виборів», організованого Комітетом **18 грудня**.

Під час круглого столу обговорювались такі питання.

1. Конституційні та законодавчі передумови проведення виборів в Україні в умовах воєнного стану. Нормативна база поствоєнних виборів.
2. Організаційно-технічні особливості проведення виборів в Україні в умовах воєнного стану або у контексті поствоєнних виборів.
3. Можливість участі заборонених партій у виборчому процесі: шляхи розв'язання проблеми.
4. Міжнародні стандарти заборони партій у виборчому процесі.
5. Дискусійні питання припинення повноважень депутатів різного рівня.
6. Припинення повноважень виборчих комісій, роль суб'єктів виборчого процесу.

Участь у заході взяли члени Комітету НААУ, народні депутати України, представники Центральної виборчої комісії України та науковці.

Посилання на публікацію: <http://surl.li/paohf>.

